NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V saboto 6. novembra (poznojesna) 1852. *List 89.*

Voznik.

(Národna slovenska pesem.)

»Čez goro ne magam,
Po ravnim ne vém,
Mudí se mi z blagam
Nočiti ne smém«.

»Konjiči so slabi,
Voz jéma mi stat',
Le urno, Podgorka!
Priprege mi dat'.«

»»Priprége mar očeš?
Ti sama jo dam,
Konjiče, voliče
Napasene imam.««

»»Voznik moj bit' očeš?
Večerjo ti dam:
Gós, raco pečeno
Pripravljeno imam.««

»»Voznik moj bit' očeš,
Pit' rada ti dam;
U hramu za zglavjam
Lej! čutaro imam.««

Gós, raco pojedel,
Pa čutaro spil,
Konjiče napregel,
Nji — osle molil.

Od zmešaniga gnoja.

Pri vsaki kmetíi se da zraven navadniga živinskiga gnoja tudi prav lahko zmešani gnoj ali zmešanca (kompost) narejati in tako veliko bolje polje in senožeti gleštati.

Jez — pravi skušeni kmetovavec Drobnik — že skoz 20 let z velikim pridam takole ravnam:

1. Vsako saboto morajo pôsli hleve, dvoriša in vse shrambe čisto pomêsti, smetí na posebno gnojniše za napravo zmešance znêsti, in če je treba, z gnojnico politi.

2. Po mlatvi se čisto pometó vsi skednji (pôdi), seneni drób se skoz rešeto odloči za posetev od druzih smetí, te pa se veržejo na kup zmešance.

3. Večkrat se tudi ti zmešanci pridene iz straníš (sekretov) nabraniga človeškiga gnoja, ki bi sam po sebi bil prehud.

4. Ta zmešanca se na gnojnišu na več kupov odloči, vsak kup po 5 čevljev visok, kar se o pol leta napravi. Po tem se premeče; ako je suh, se z gnojnico polije, in o pol leta po senožetih raztrosi, če je moč, na sneg ali zmerznjeno zemljo.

5. Zraven gnojniša na dvorišu napravim še druge kupe iz cestniga blata, rušne, blata iz grabnov, zemlje, pepéla, saj, listja, resja, krompirjevca in enake soderge; zgorej napravim jame, da se zamore gnojnica va-nje vlivati. O pol leta dam kupe premetati, da se vse bolj pomeša in po tem spet na kupe djati; o enim letu je vse rastljinstvo strohljeno in za senožeti ali njive gnojiti prav dobro.

Na to vižo sim pomnožil na senožotih seno in otavo, in slabo pešeno zemljo spremenil v rodovitne njive.

Marsikej koristniga.

(*Kako se v vozu zaderžati, ako se konji splašijo?*) Sedi rahlo brez vsiga mahanja z rokami ali z nogami, vse ude skupej derži, ko se ima vóz zverniti, da boš manj terdo padel. Ako je vóz zapert, ne steguj iz njega rok ali nog, da si jih ne zlomiš. To se zlo hitro zgodí, zlasti, ker vóz lahko ob kej udari, ali se oplazi. Ako je vóz odpert, skoči, če moreš, od zadi z njega tako, da boš na roke prilêtel; ako pa ne moreš od zadi odskočiti, in če vóz hitro letí, ne skakaj z njega, ker se vselej nesreča zgodí. Drugač bi bilo, ako bi vidil, da ima vóz v kako brezno trešiti, tedaj bi mogel poskusiti, proč skočiti, ker je sicer v breznu gotova smert.

(*Ako se obleka na človeku vžgè.*) Naméri se kterikrat, kar je strašno slišati, da se po kaki neprevidnosti obleka na človeku vname, in nesrečni, ki ga to zadene, je večidel tako prestrašen, da si nič ne vé pomagati, temuč teče in dirja, kakor bi zbésnil bil, in ravno to mu še hujši storí. Ako bi koga ta nesreča zadela, naj to le pomni: Nikar se toliko ne prestraši, da bi zgubil pamet, in se ne zavedil, pri čim da si, in ne letaj nikamor, drugači ko bi prav blizo vode bilo, da bi va-njo skočil, ter oginj vgasil. — Ako je v kuhinji, je večidel voda pri roki; vzemi tedaj cel škaf vode, in vlij jo na-se. — Ako ni vode, popadi rjuho, plahto, suknjo, pert, ali kar najdeš, in čversto se zavij. Bolelo te bo, res je, pa boš vender oginj vgasil, da ne boš končan. — Če ni nič taciga per rokah, in tudi človeka ne, ki bi ti v pomoč prišel, se pa na tla zavali, nar boljši je, če je na travi, tiši obleko čversto na-se, in vali in preobračaj se, hitrejši ko moreš, da boš plemén vgasnil. Ako je kaki človek pričijoč, naj hitro sleče svojo suknjo in zavije va-njo gorečiga. — Pri taki previdnosti se bo človek sicer bolj ali manj opékel, vender bo grozovitni smerti odšel.

Ogled nove kazenske postave

zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

(Dalje.)

Kdaj hudodelstvo in kazin ugasne.

Hudodelstvo ugasne (mine): a) s hudodelnikovo smertjo; b) s prestano kaznijo; c) z odpušenjem kazni; d) z zastaranjem ali predavnjenjem.

Storivcova smert, naj se pripeti pred začeto preiskavo ali po tem, pred storjeno sodbo ali po njej, storí sicer konec zasledovanju hudodelnika, in spolnjenju kazni; vendar ima že oznanjena sodba svojo moč, kar se tiče zgubljenega slobodnega ravnanja s premoženjem.

Ako je hudodelnik prisojeno kazen prestal, veljá hudodelstvo za izbrisano. Pokaznjenec stopi zopet v vse občne, deržavljanske pravíce, kolikor njih zguba ni zapopadena med nasledki obsodbe, ki so v §§. 26 in 27 te postave povedani, ali se po §. 25 ž njo ne združi. Nikdo ga torej ne smé motiti ali žaliti v vživanju takošnih pravic. Tudi mu nima, dokler se pošteno nadalje vêde, nihče očitati, kar je minulo, ne zavoljo tega kakor si bodi ga sramotiti.

Kolikor se je prisojena kazen odpustila, ima to odpušenje ravno tisto moč, kakor dostana kazen.

Po zastaranju ugasnete hudodelstvo in kazen, če storivec od tistega časa, ko je hudodelstvo storil, ali če je zavoljo tega že preiskavi podveržen bil, od časa storjene sodbe naprej, ktera ga je pravoveljavno odvezala, v dobi po nazoči postavi odločeni ni bil preiskavi podveržen. Zastaranje se torej preneha, če se je zoper storivca kakor obdolženega izdalo povabilo, povelje ga pripeljati ali zapreti, ali če je bilo sklenjeno zoper njega preiskovanje začeti, ali kadar je bil kakor obdolženec že izpraševan ali zapert, ali pa s potiro ali z iskavnimi listi zasledovan (§. 227.)

Doba, o kteri se hudodelstvo zastara, se a) za hudodelstva, na ktere je kazen ječe za vse žive dní postavljena bila, na 20 let, b) pri tacih, ki bi jih bilo po postavi z ječo od desetih do dvajsetih let kaznovati, na 10 let, za vse druge hudodelstva na 5 let odloči.

Zastaranje pa samo temu veljá, kdor a) od hudodelstva nobene koristi več v rokah nima; b) kdor je tudi, kolikor to kakšinost hudodelstva dopustí, po svoji moči povračilo dal; c) ki ni iz teh deržav pobegnil, in d) v dobi, za zastaranje odločeni, nikakega hudodelstva več storil ni (§. 229).

Zastaranje ima to moč: da zavoljo takošnega hudodelstva ne more več biti ne preiskave ne kazni.

Pri hudodelstvih, za ktere je smertna kazen izrečena, ne obvaruje nobeno zastaranje pred preiskavo in kaznjenjem.

Ako je pa vendar od časa, ko je bilo takošno hudodelstvo doprinešeno, 20 let preteklo, in v §§. 227 in 229 povedani pogoji nastopijo, naj se prisojuje samo težka ječa med 10 in 20 leti.

Pri hudodelstvu, za ktero je v postavi izrečena kazen smerti ali dosmertne ječe, veljá zastran tistih, ki tikrat, ko so se hudodelstva vdeležili, še niso bili dvajsetega leta spolnili, samo terpež kazni od 10 do 20 let kot merílo zastaranja.

(Dalje sledi.)

Besedica o kovanji novih besed.

Če hoče kdo kaj slovenskiga dandanašnji pisati, mu dostikrat težavno z besedo gré, ker sedanje potrebe in okolnosti zares večiga znanja tirjajo, kakor po domače rêči le „hruške pêči“. Pred kakimi leti je še dobro bilo, če je kdo „hruške pêči“ znal, desiravno so že takrat menili, da je boljši več kot to znati; zdaj pa smo od male pečíce dospéli k plavžem velicih kovačnic, kjer ni le nekoliko pokovati, temuč večkrat kar naravnost vlivati potreba različnih besed. In o tacih zadévah je teško samimu sebi in pa ljudém vstreči.

Dosti naših bravcov slovenskih bukev ali časnikov, posebno tistih, ki niso nikdar čez berv domače vasí stopili, in se nikdar z nekakošnim pazenjem v drugih krajih mudili, précej vpije nad novo besedo, če je le niso slišali v svoji koči, dasiravno je drugej dobro znana. Če že to pri besedah veljá, ki niso nove, temuč so že od kdaj med Slovenci in v dosti krajih znane, se pri novokovanih besedah ni čuditi, ako nad njimi kdo jezik brusi.

Pomniti je pa vonder tudi kovavcem slovenskih besed, da bi ne samo po svoji glavi ali brez potrebe novih imén kovali, in da tudi ni povsod krivíca, ako pri marsikterih novih bukvah slovenski bravci tožijo, da niso razumeti, ker se smé po pravíci večkrat misliti, da niso za Slovence pisane, temuč za druge narode. Ako se kaj za naše slovensko ljudstvo piše ga povzdigniti na stopnjo omíke, je dobro pomniti, da ni toliko na tem, ga novih jezikov učiti, marveč ga z novimi rečmi soznaniti. Res je scer, da mora tudi naše ljudstvo svoje govorjenje bolj zmnožiti in izobraziti; vonder zmirej bo razloček med slovenskim jezikam in med drugim, kakor tudi razloček v pisanji za učene in za neučene ostati mogel.

Naš namen ni tù govoriti od nerazumljive soderge, v ktero so nekteri po otročje zaljubljeni, ampak mi želimo le memogredé nekaj v dobro opomniti, to namreč, koliko naj besede drugih narečij pomnoženju našiga jezika pripomorejo. Skušamo sami, kako naglo se včasih nova, dobra Slovencu umevna beseda dobí, če se v kakim ilirskim, serbskim, ruskim, českim ali poljskim slovniku poiše. Nočemo pa tega terditi, da bi vse besede le v drugih narečjih iskati bile; veliko jih je in prav dobrih, zlasti v rečéh navadne potrebe, v narodu našim po domačih hribih in dolínah najti, samo da jih žalibog! premalo poznamo; k večimu se malo posmejati znamo, ako besedo slišimo, ki v našim berdu ni v navadi.

Ako pa je potreba v druge narečja seči, pač ni le pri enim ostati, ampak treba je, da se večidel na vse slovanske narečja oziramo, in tisto besedo izberemo, ktera se narodnimu jezika bolj prilega. Kako dalječ so, postavim, Horvatje le s tem od drugih slovanskih narodov odstopili, ker se preterdo le svojiga *o* namesti *l* konec besedí in zlogov deržé, — njih „živio“, desiravno je občno pravíco po svetu zadobilo, je še zdaj marsikomu med nami tako čudno, da se ne vé iznajti kakošna oblika da je.

Mi hočemo s tem le rêči, da kakor pri eni reči, tako pri drugi — le enostranosti ne! Razun slovarjev mnogoverstnih slovanskih jezikov nam staroslovenski slovnik dr. Miklošiča k marsikteri besedi dobro pomaga.

Podlipski.

Dopís
starih slovenskih mater iz uniga sveta svojim sedanjim unukinam.

(Dalje in konec.)

Ne bote se tedaj, drage unukinje naše, čudile, ako vam žalost svojo odkrijemo, vidši, kako silno se je spremenila obleka vaša, da malopridna ptuja tenčica in pisane cape nadomestujejo staro dobro robo, ktera se je vašim materam tako dobro prilegla.

Verjemite nam, le v zlatih gnjezdih se je zlegla ta ptica presilne ošabnosti; le na pitanih mošnjah starih petíc je pervikrat s svojimi perutami zaklopotala. Ve ste šolobarde ošabniga ptujstva postale, ki ne gré za vas!

Globoko brezno je ločilo nekdaj pohlevno bajtico od mogočniga poslopja, in tega brezna preskočiti manj premožni ni nikdar mogel, in bi ga tudi preskočiti ne bil hotel. Zdaj, kakor slišimo, je to vse drugač. Bela pertena rijuha, ktera je nas dežja in snega varovala, je mogla izpoti iti dežnikam. Vendar tudi dežnik, ki je bil nekdaj iz polimaniga domačiga platna narejen, in je, kakor slišimo, človeka dežja dobro varoval, se že le redko

kje vidi — bombažasta tenčica ga je spodrinila, in, kaj moramo slišati! bahate se že s svilnatimi dežniki!

Požrešna iz sperviga skoz oknice v premožniši hiše povabljena gizdost predêre derečimu potoku enaka skoz vrata in streho slamnate bajte, in gloda nad žulmi za srečo svojih unukinj marljivih prednikov. Zaslužek, ki se je nekdaj skerbno spravljal za potrebe življenja, ktere bolezin, starost in druge okolišine človeku prizadeti znajo, gré zdaj rakam žvižgat po mušlinu in tibetu, po svili in baržunu, po krajcih drazih ptujih, ne pa domačih Idriških.

Oj! kako smo žalostne slišati, da hčere nekdanjih varčnih Slovenk prodajajo materne žule za zlate in sreberne perstane, in da cveteči venec nedolžnosti in krotkosti že o hudi soparici ošabnosti zvenéti žuga!

Odgovorite nam: jeli more drugači biti? Pod svilno obleko prosta kmečka hči svoj terdi, pa pri vsem tem visoko častitljivi stan zatajuje; spod pa nosi po troje in še več kikelj pošterkanih, da je kakor mravlja, zgoraj tanjka, spodej široka! S tibetam in peruvjenam čevljarska spačena hči kopita in šila pridniga očeta zakriva! Lejte jo, kak se kaže in ponuja po mestu kerčmarjeva hči, vsa v svili in v zlatu — clò rokovice žlahne gospôde na rokah! Merino in drage svilne rute obeša po sebi že kravaríca, in tako zaslužek celiga leta za eno obleko potrosi! Roka, za vile in grablje vstvarjena, dragi svilnati dežnik čez teško zlato avbo, ali čez tenjko s širocimi krajci obšito pečo razpenja! Ako bo to vse tako naprej šlo, kmalo bo tako delječ prišlo, da bo kravaríca v rokovicah molzla, in pastarica v svilnatih nogovicah za kravami letala!

Samo eniga nasprotnika prevzetne dekleta poznajo, samo z enim sovražnikam se ima ošabnost vojskovati,— skerčena mošnja jim pomoč odreče! Ali tudi temu se pomoč najde po nepoštenih potih, nad kterimi, če jih natanjko prevdarimo, nam serce naše žalosti polno razpočiti žuga.

Razgernile smo vam, zapeljane naslednice! sedaj zagrinjalo, pod kterim pohlevnost, pridnost, poštenost in blagor prihodnji mile domovíne umira; — odgovoríte nam, če morete: ali smo kaj preveč rêkle ali kaj nesrečniga govorile? Povejte nam: kam vas mora zapeljati ošabnost taka?

Ako nam pa poterditi morate, da smo resníco govorile, zdramite se iz omotíce, v kteri tavate nesrečne naslednice naše, — dajte slovó vertoglavnosti, po kteri se boste popolnoma pogubile!

Ne rečemo, da bi ne smele ptujiga blaga celò nič kupovati in bi se mogle oblačiti le v domače izdelke, ker dobro vémo, da se je pri vas na svetu marsikaj spremenilo in se tudi ptuje dobro in lepo blago po ceni dobiva, — ali med blagam, ki služi pošteni obleki, in med blagam, ki je oblačilo ošabniga napúha, kteri spodjeda vso srečo vašo in potem tudi blagor domovíne, je velik velik razloček!

Vernite se toraj, zapeljane unukinje naše, nazaj k pošteni obleki, ki se bo vašimu zalimu životu ravno tako lepo prilegla, kakor nar dražji gizdave, v ktere se oblačite sedanji čas! Če mislite z dragimi tenčicami si pošteniga moža privabiti, se motite, ker dober gospodár se nališpaniga in okrišpaniga dekleta bojí, ne pa, da bi ga vzel za ženo, ki bi mu zapravila, kar si je on z delam in varčnostjo prihranil.

Prevdarite, drage hčerke! kar vam iz gôle ljubezni do vas svetjemo in spolníte prošnjo

Svojih starih mater. J. D.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Zagreba. Kmetijska družba je kmetijo v Tuškancu kupila in bo ondi kmetijsko učilnico napravila in vert za kmetijske skušnje.

Iz Lutomera na Štaj. 1. nov. Xv. Ker čitateljem „Novíc“ znabiti vstrežem, ako jim na kratko popišem zemljišne pridelke t. g. iz okolice naše, vam pošljem sledeče verstice.

Pšenica nam je dorasla lepa i zdačna; drevenka (po 40 austr. pintov) stojí u ceni po 3 fl. 13 do 3 fl. 24 kr. sr.; — žito (rèž) je lepega zerna, pa ga je silo malo, komaj za potrebito séme, cena mu je 3 fl. 48 kr. do 4 fl. sr. drevenka; — ječmena je obilo lepega zerna; — oves je lep, tudi se ga je zadovoljno pridelalo, drevenka po 1 fl. 24 do 1 fl. 36 kr; — koruza, hvala Bogu! izversten živež naših siromaških ljudí, posebno gôričke straní, se je hudo s sušo borila, vendar je čversto nalativala in zdačnega zerna donesla; prodaja se drevenka po 2 fl. 30 do 2 fl. 48 kr.; — krompir, posebno raneje posajeni i na pešeni zemlji je zdrav i dostojno debel, drevenka z verhom se prodaja po 1 fl. do 1 fl. 12 kr. Fežol je obrodil kakor že več godin ne tako, zato se je cena pinta, ki je bila ob času sajenja po $8\frac{1}{2}$ kr., sedaj znižala na $3\frac{1}{2}$ do 4 kr. Seno smo dobili lehko in lepo pod streho, bilo ga je tudi precej dosto; ali toliko težje je pa bilo z otavo; iz pervega njenega spočetka je htela vso travno korenče vročina posmoditi, ob času košnje pa je bilo, da je nismo mogli posušiti, i tako je zgnjilo dosto klaje; prihodnje poletje je bo zlo zmanjkovalo; cent sena ali otave stojí po 1 fl. do 1 fl. 6 kr. — Proso je dalo s fežolom obilen pridelk; plačuje se drevenka po 3 fl. do 3 fl. 12 kr.; iz njega prirejena kaša (pšeno) je u ceni pala od $14\frac{1}{2}$ kr. na 6 do 7 kr. Zelje u posebno lepih glavicah se za primerin kup dobiva, tudi smo veseli nadjave, da u skledi nadevano se še počasi kaka svinska hamica na-nj zberše, ker se je repe in tikev (buč) obilo pridelalo. Hajdina (ajda) — tudi radostna trohica našega žganceljubega ljudstva — se nam je po večkratnom skrivanju spet letos po sredni obilnosti prikazala, namlatuje se je od voza po 11 drevenk — Sadja, razun nekaj črešinj, breskev i po srednem sliv, smo malo dobili; za to več so nas s hruškami oskerbovali naši Globočanje itd. — verhovniki naši — pokrajni sosedje u Medjumurju.

Vinska tergatev je bila kod nas pretečeni teden dokončana. Terte u spočetku grojzdja po cvetu so se rodovitno nasnovale — ali do časa bratve je nastal ters le silo redek; ostalo je dosto sodov praznih, ki čakajo boljši letine prihodnje. Potrebovali smo o deževnem vremenu 14 do 15, o suhem pa 17 brent grozdja na polovnjak; vino po redu spravljeno bode dovolj dobro, zato pa tudi kupci za njim marljivo lazijo i ga nam bodo, ako bo tako napre šlo, vsega odpeljali; cena za štertinjak je 85 fl. do 98 fl. sr.

Naši poljodelci so jeli med koruzo duhan (tabak) sejati, pa so pozabili, da še cesarsko dovoljenje ni tako delec seglo; nekoji so bili ovadjeni in zato kaznovani.

Od Savine. (Konec.) Vender se k sreči od takih nesreč ne sliši veliko o Savini; huje se od Dravine, Voljske in Pake pripoveduje, ki so nek silno veliko blaga spridile ali pokončale. V Libii je Mozirska podružnica sv. Ožbalta bila v veliki nevarnosti, ker je voda na eni strani zemljo daleč spodjedla; bali so se, da se bo zasula, in so iz nje podobe svetnikov in kar je bilo kaj vredniga, iznosili. Ostala je še, vunder se bojijo, de bi je prihodna povodinj ne poderla.

Kakor po drugod, so si bili tudi tù okolj ljudjé v veliki skerbi o tako stanovitnim deževanju: ajda je bila še na polji, krompir še ne izkopan, veliko otave še po travnikih, ozimine še celò malo vsejane. Pač so kaj goreče po hišah in po cerkvah Boga usmiljenja prosili, de bi se spet nebo zvedrilo in zjasnilo!

Kar se tukej od Savine pové, se tudi od drugih manjših rék našiga okraja pripoveduje. Voljska, ki

izpod Trojane na Štajarsko pride, je po Vranski, Šent-Jurski, Gomilski in Šent-Pavelski fari mlinam in zemljišam kaj dosti škode naredila. Veliki del Gomilske in nižji del Šent-Pavelske fare so bile veliko jezero. V fari D. M. za Goro ali v Reki ste dvé drugači mali vodi, velika in mala Reka se močno narasle in veliko škode naredile. Pri Paki, Šoštanji in tam okolj je nek Paka grozno delala. Roženkransko nedeljo je v Šoštanjski okolici več ljudí potonilo, ki so od sv. Križa romali; pripoveduje se sploh, de jih je bilo osmero. Ki so izpod Konjic k nam prišli, so pravili, de je Dravina skoz fare: Loče, Polčane, Studenice, Makolc in Manšperg veliko jezero naredila, most med Makolam (Maxau) in Statenpergam vzela, veliko blaga pokazila, in polje močno poškodovala.

Po toliki stiski so nam bili dnevi od 15. do 24. t. m. sami jasni in vsi poletni, kaj prijetni. Ko mravlje so ljudjé gomezeli po polji tako, da so zdaj razun repe in korenja kolj vsi pridelki že iz polja, in ozimina veči del v zemlji. Kodar ni voda prek derla ali stala, so pridelki kaj obilni. Ajda je bila malo kdaj tako polna, tudi zelje je prav lepo, še krompir je dobro storil; rés de ga je spet precej gnjiliga ali nagnjitiga, pa tudi zdraviga se ga je lepo reč dobilo. Repa in korenje ste se sredno reč obnesle. Ker je bila perva žetev razun rèží prav vesela, in se je tudi turšice in prosa veliko pridelalo, smo, hvala Bogu! spet s potrebno hrano oskerbljeni. Vina se je spet malo pridelalo, komaj več ko lani, po enih goricah še manj; ali kolikor ga je, je prav dobro. — Samo živína še kmetovavcam skerb dela, sosebno tistim, kterim je deževje pokošeno otavo spridilo, ali jim jo povodnja podsula ali odnesla.

De bi še le hotlo tako dolgo lepo biti, de bi si še nastelje in derv za zimo napravili; včerajšni dež in danes dopoldne nas je spet plašil: voda je spet precej narastla, in spet lés mem nosila.

To sim Vam hotel ob kratkim naznaníti. Ako niste kje od kakiga dobriga dopisnika o tem kaj zvedili, zamorete od tega za „Novíce“ oberniti, kolikor radi. Dobro bi bilo, ako bi Vam gg. nadučitela Musi in Turín od poslednjih povodinj kaj pisala; sosebno iz Gorogranskiga bi se kaj znamenitiga zvedilo. S.

Iz Laškega (Tüffer). Novi vrelec poleg Savíne že objema močno obzidje obdelanega po 75 centov teškega kamnja 5 čevljev visoko nad Savíno. Srenja Laškega terga je posestniku ponudila brez plačila veliko zemljiša, ako napravi ondi toplíce. — Nidavnej kar so po telegrafnem naznanilu iz Celja zasačila pri Zidanem mostu nekega Kočevarja, ki je v Letenjah na Ogerskem 4 lepe konje vkradel. Telegraf iz Celja ga je napovedal, in ko pride k Zidanemu mostu, so ga žandarji že sprejeli.

Iz Brega poleg Tersta. Kako potrebna je na turnih kalamita, se je v Dolíni žalostno pokazalo, kjer je 26. pret. m. ob 6. zvečer iz černih oblakov tako strašno strela v turn vdarla, da je križ pretergala in okoli zvonov in tudi nižji zid zlo poškodovala. Naj bi se tedaj ta potrebna naprava nikjer ne opustila! M. P.

Iz Postojne 28. okt. (Zakasnjeno). Grozne povodnje tega mesca, o kterih so „Novíce“ marsikaj povedale, so tudi spet naš okraj zadele; mlini, ker so poleti zavolj pomanjkanja vode stali, so potopljeni bili zdaj po povodnji; še huji je pa v Planini bilo; cela dolína je pod vodo bila, tako da se je moglo iz Planine v Planinski grad po čolnih voziti. Otava je večidel zginila in pokošena je po vodi splavala; zelje in repa stojí v vodi, kar ni v nekterih krajih nepopolno zreliga domú spravljeniga bilo. Tako bo letošnje leto tako slabo kakor lansko.

Iz Orehka. Bl. Čeravno je že enmalo zastarana novíca je vendar pomína vredna; naj jo tedaj tudi „Novíce“ vverstijo svojimu zgodopisu. Poslednjo nedeljo augusta mesca je bila v Postojni cerkvena slovesnost, kakoršnje Postojnčani že davnej ne pomnijo: pel je namreč častiti gosp. Janez Fajdiga, rojen Postojnčan, novo mašo. Tudi nar stareji ljudjé Postojnske fare se ne vedó spomniti, de bi bil kakšin Postojnčan ali Postojnski farán novo mašo pel; privrelo je tedaj od vsih straní toliko ljudstva, da jih veliko veliko ni moglo v cerkev. Pridigovali so pri tej priložnosti visokoučeni gosp. dr. Klofutar. Slavnoveseli dan poveličati so visoko častitljivi gosp. tehant Kurc, iskreni domoljub, lepo slovensko pesmico zložili, h kteri je mnogozasluženi učenik v Postojni g. Fr. Vencajz pristoj in napev napravil. Še dolgo bo vsim pričujočim veseloznamenitni dan v blagim spominu!

Iz Ljubljane. V šolstvu Ljublj. ljudskih šol se je neka sprememba zgodila: bivši drugi katehet gosp. A. Reš pride za fajmoštra na Prežgajn, na njegovo mesto pride začasno gosp. A. Pavlič, ki je letos bogoslovje doveršil.

Novičar iz mnogih krajev.

Dokler nova srenjska postava na dan ne pride, so vse tiste rečí, ki so po dosedanjim srenjskim redu spadala v oblast deželniga zbora, na priliko, kakošna prodaja ali razdelitev srenjskiga premoženja itd., ta čas deželnimu poglavarju za dovoljenje predložiti; kadar bojo pa cesarske vradnije po novim osnovane, gré njih dovoljenje deželnim poglavarstvam; to velja pa le od županij po kmetih in tistih mest, ki nimajo samosvojne postave. Če pa bi bilo v kteri srenji (občini) za srenjske potrebe treba srenjčanam davek naložiti, kteri preseže 20 od sto neravniga davka, ima o tem minister notranjih oprav v soglasju z ministram denarstva razsoditi. — Že ob času rajniga cesarja Jožefa II. se je prevdarjalo, kako bi se ogerska dežela po ptujih naselnikih obljudila in obdelovala; sedaj se sliši, da je ministerstvo notranjih oprav naselsko postavo izdelalo, ktera se bo kmalo cesarju v poterjenje predložila. — Ni davnej, kar je Dunajski denarni kovnici ukaz došel, da ima vsak mesec do 2 miliona gold. sreberniga denarja po novim skovati; izdajanje noviga skovaniga sreberniga denarja po cesarskih kasah pa še ni zapovedano. — Dunajski časniki pravijo, ker prihodnjih okrajnih ali kantonskih poglavarstev ne bo, tudi c. k. okrajnih zdravnikov ne bo; berž ko ne, pravijo ti časniki, bojo prihodnjič le okrožni ali kresijski zdravniki. Teško je to govoríco zapopasti, ki je toliko manj verjetna, ker so c. k. distriktni zdravniki že pred bili, kakor kantonske poglavarstva. — Namest lesenih mostov bojo prihodnje leto na železnici povsod železne križem zvezane mostove po amerikanski sostavi naredili. — V Zagrebu veljá ta mesec 1 funt govejiga mesa 5 kr., telečjiga 8, svinskiga 8 in 7 kr., 1 funt nar lepši moke 6 kr., 1 funt sveč 18 kr., mjila (žajfa) pa 12 kr. — Slavni Arabec Abdel-Kader, ki je skozi 17 let Francozam veliko opraviti dal in kteriga je Napoleon unidan iz zapora izpustil, je prišel te dní v Pariz, kjer ga z veliko slavo sprejemajo; Napoleon ga je k sebi h kosilu povabil. — Po dolgih težavah je Belgiško ministerstvo skupej; kako dolgo bo ostalo, se ne vé. — Pravijo, da je Napoleon sina Jeromeoviga za naslednika izvolil, ako bi on brez otrok utegnil umreti; ker pa je omenjeni naslednik tako imenovane „rudeče ljudovladne stranke“ bil, so nekteri zlo nevoljni s tem Napoleonovim sklepam. — Švedski kralj Oskar I., 54 let star, je hudo zbolel; začasna vlada je postavljena iz polovíce švedskih, polovíce pa norveških deržavnih svetovavcov.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*